

ORDIN nr. 1.955 din 18 octombrie 1995(*actualizat*)

pentru aprobarea Normelor de igiena privind unit ile pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor

EMITENT: MINISTERUL S N T II

PUBLICAT ÎN: MONITORUL OFICIAL nr. 59 din 22 martie 1996

Data intrarii in vigoare : 22 martie 1996

Forma actualizata valabila la data de : 24 septembrie 2015

Prezenta forma actualizata este valabila de la 29 august 2007 pana la 24 septembrie 2015

*) Not CTCE:

Forma actualizat a acestui act normativ la data de 24 septembrie 2015 este realizat de c tre Departamentul juridic din cadrul S.C. "Centrul Teritorial de Calcul Electronic" S.A. Piatra-Neam prin includerea tuturor modific rilor și complet rilor aduse de c tre [ORDINUL nr. 1.033 din 18 august 2004](#); [LEGEA nr. 263 din 19 iulie 2007](#).

Con inutul acestui act apar ine exclusiv S.C. Centrul Teritorial de Calcul Electronic S.A. Piatra-Neam și nu este un document cu caracter oficial, fiind destinat pentru informarea utilizatorilor.

*) Not CTCE:

A se vedea și alin. (2) al [art. 23 din LEGEA nr. 263 din 19 iulie 2007](#) publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 507 din 30 iulie 2007 care prevede:

"În termen de 30 de zile de la publicarea normelor metodologice de aplicare a prezentei legi, Ministerul S n t ii Publice modific corespunz tor [Ordinul ministrului s n t ii nr. 1.955/1995](#) pentru aprobarea Normelor de igien privind unit ile pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor, cu modific rile și complet rile ulterioare."

Ministrul s n t ii,
vazind Nota Direc iei generale a medicinei preventive și promov rii s n t ii,
avînd în vedere dispozi iile legale în vigoare privind asigurarea s n t ii popula iei, dispozi ii obligatorii pentru unit ile publice și private, precum și pentru întreaga popula ie,
în temeiul prevederilor [Hot rîrii Guvernului nr. 460/1994](#) privind organizarea și func ionarea Ministerului S n t ii,
emite prezentul ordin.

1. Se aproba Normele de igiena privind unit ile pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor, cuprinse în anexa care face parte integrant din prezentul ordin.

2. Normele de igiena aprobate prin prezentul ordin sînt obligatorii, potrivit legii, pentru toate unit ile pentru ocrotirea, educarea, instruirea, odihna și recreerea copiilor și tinerilor, din sistemul public și privat.

3. Nerespectarea Normelor de igiena privind unit ile pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor atrage r spunderea disciplinar , administrativ-contraven ional , material , civil ori, dup caz, penal a persoanelor vinovate de abaterile s vîrșite, potrivit legii.

4. [Ordinul ministrului s n t ii nr. 1.136/1994](#) își înceteaz aplicarea începînd cu data public rii prezentului ordin în Monitorul Oficial al României.

5. Direc ia general a medicinei preventive și promov rii s n t ii, celelalte direc ii din Ministerul S n t ii, direc iile sanitare jude ene și a municipiului București, inspectoratele de poli ie sanitar și medicina preventiv , precum și ministerele cu re ea sanitar proprie, în colaborare cu Ministerul Înv mîntului și cu structurile sale teritoriale, vor aduce la îndeplinire dispozi iile prezentului ordin.

Ministrul s n t ii,
prof. dr. doc. Iulian Mincu

ANEXA 1

NORME DE IGIENA

privind unit ile pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor

CAP. 1

Norme generale

ART. 1

(1) In unit ile pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor se vor asigura condi iile de igiena necesare ap r rii, p str rii și promov rii st rii de s n tate, dezvolt rii fizice și neuropsihice armonioase a acestora și prevenirii apari iei unor îmboln viri.

(2) Conducerile unit ilor sînt r spunz toare de realizarea întocmai a acestor condi ii.

ART. 2

In unit ile pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor, publice sau private, se vor primi numai copii și inerii care prezint documente medicale, care atesta starea lor de s n tate și efectuarea imunizarilor profilactice obligatorii.

ART. 3

(1) Amplasarea unit ilor pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor se va face cu respectarea normelor privind protec ia sanitar fata de nocivitati - în zone ferite de surse de poluare a atmosferei și de zgomote, în afar arterelor de mare circula ie - avînd orientarea ferestrelor salilor de grupa sau de clasa și ale amfiteatrelor spre sud, sud-est, sud-vest, est sau vest, în func ie de zonele climatice. Între cl direa unit ii și accesul în

curtea acesteia va fi prevăzută un spațiu verde cu lățimea de minimum 25 m, cu rol și în reducerea influenței zgomotului strădal.

(2) Pentru proiectele-tip ale clădirilor destinate unităților pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor, cât și pentru clădirile care nu sînt construite după proiecte-tip se va solicita avizul prealabil al inspectoratului de poliție sanitară și medicina preventivă județeană sau, după caz, al municipiului București.

(3) Terenul aferent unităților pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor trebuie să permită desfășurarea în aer liber a activităților copiilor și tinerilor, asigurînd pentru aceasta:

- minimum 20 mp pentru un copil anteprescolar sau preșcolar;
- între 10 și 50 mp pentru un elev, pe terasă, în funcție de factorii geografici, de mediu (urban, rural) și de specificul unității (cu sau fără internat și cantină). Este interzisă funcționarea unităților pentru copii și tineri fără gard împrejmuit al terenului aferent.

De asemenea, terenul va fi astfel ales, încît să împiedice baltirea apei pluviale.

ART. 4

(1) Unitățile pentru anteprescolari (creșe, leagane) și pentru preșcolari (grădinițe, case de copii) vor fi prevăzute cu încăperi pentru primire (filtru-vestiar), situate la fiecare nivel al clădirii, iluminate și ventilate natural și dimensionate astfel încît să se evite aglomerarea la orele de vîrf (primire, plecare).

(2) În unitățile în care funcționează creșe cuplate cu grădinițe, personalul educativ și sanitar va supraveghea cu atenție sporitul desfășurarea activităților, eventual comune, ale copiilor pentru evitarea riscului de accidentare a acestora.

(3) Creșele nu vor putea fi cuplate cu unități școlare, sanitare sau de alt profil (cluburi, cîmine culturale, consilii locale etc.).

(4) În interiorul unităților circulația copiilor și tinerilor va fi separată de cea pentru activități administrativ-gospodărești.

Va fi asigurat circuitul separat al copiilor și tinerilor sanatoși față de cel al bolnavilor din izolatoare și infirmerie.

(5) În internatele școlare, casele de copii școlari și cîminele studențești se vor asigura, separat de dormitoare, spații pentru studiul individual și pentru activități cultural-educative și sportive; de asemenea, vor fi prevăzute spații pentru păstrarea îmbrăcămintei și a obiectelor personale.

În casele de copii pot funcționa încăperi cu dublă funcționalitate: pentru odihnă-somn și pentru pregătirea lecțiilor.

(6) Se interzice, de regulă, funcționarea claselor sau salilor de grupă în internate școlare (în mod excepțional și numai cu avizul inspectoratului de poliție sanitară și medicina preventivă teritorială se permite funcționarea de clase).

Casele de copii funcționează pe principiul "familiar" cuprinzînd copii de vîrste și sexe diferite, dar cu asigurarea de dormitoare, grupuri sanitare și paliere, separate pe sexe, la copii de vîrsta școlară.

Conform prevederilor [Legii înv mîntului nr. 84/1995](#), pentru preşcolarii din casele de copii, procesul educativ se desf şoar în gr dini ele din localitate.

Primirea în casele de copii a nou-venitilor din familii este condi ionat şi de un dosar medical, care va cuprinde un aviz epidemiologic eliberat de medicul dispensarului, care are în evidenta familiile copiilor, (evitindu-se în acest fel carantinarea copiilor), şi o fişa medical completat de acelaşi medic, con inînd antecedentele personale fiziologice, patologice şi vaccinale, cît şi examenul clinic de bilan al st rii de s n tate a copilului.

În şcoli profesionale, în licee şi c mine studen eşti este permis cazarea pe sexe, dar cu intrari şi paliere separate.

(7) Orice modificare de structura şi de dotare a spa iilor din unit ile pentru ocrotirea, educarea şi instruirea copiilor şi tinerilor se va efectua numai cu avizul inspectoratelor de poli ie sanitar şi medicina preventiv jude ene sau al municipiului Bucureşti.

(8) Se interzice schimbarea destina iei înc perilor din aceste unit i f r avizul prealabil al inspectoratului de poli ie sanitar şi medicina preventiv teritorial.

ART. 5

(1) Num rul maxim de copii admişi la o grupa în unit ile de anteprescolari şi preşcolari sau într-o clasa pentru elevi se va stabili în func ie de normele specifice de cubaj şi de particularit ile tipului de unitate şi nu va dep şi, în creşs, 15 copii - la sugari şi 20 copii - la celelalte vîrste, 12-15 copii în casele de copii preşcolari, 20 preşcolari în gr dini e, 25 de elevi în ciclul primar şi 30 de elevi în ciclul gimnazial, înv mîntul liceal şi profesional.

(2) În creşs, leagane, gr dini e cu program s pt mînal şi case de copii preşcolari se vor asigura, pentru fiecare grupa de copii, în mod obligatoriu, spa ii pentru somn, separate.

ART. 6

(1) Unit ile care asigura cazare pentru copii şi tineri, inclusiv cele cu caracter temporar (tabere), vor fi prev zute cu sp l torii dotate cu spa ii, aparatura şi mijloace tehnice pentru colectarea, dezinfectarea, spalarea, fierberea, uscarea, c lcarea şi distribuirea rufelor. Se vor asigura spa ii pentru depozitarea rufelor cu respectarea obligatorie a circuitelor separate pentru rufaria curata şi cea murdara.

Pentru uscarea şi c lcarea lenjeriei personale de c tre elevi şi studen i în internate şi c mine se vor asigura spa iile necesare. Schimbarea lenjeriei individuale se va face s pt mînal sau ori de cîte ori este nevoie.

La spalarea rufelor se vor respecta urm toarele faze: debarasarea eventuala de materii fecale, dezinfec ie timp de 30 de minute în solu ie 0,5-1% substanta clorigena, inmuire cu detergenti în solu ie 0,5%, spalare, fierbere şi limpezire. C lcarea lenjeriei de corp, de pat şi a fetelor de masa este obligatorie.

(2) În internatele şcolare pentru elevii din licee şi şcoli profesionale şi în c minele studen eşti se vor amenaja oficii dotate corespunz tor la fiecare nivel al cl dirilor.

ART. 7

(1) Dimensionarea, amplasarea și adaptarea instalațiilor sanitare se va realiza în raport cu vârsta copiilor și a tinerilor.

(2) Grupurile sanitare pentru copii și tineri vor fi separate de cele pentru personalul adult și vor fi repartizate proporțional la fiecare palier. Unitățile pentru elevi și studenți grupurile sanitare destinate acestora vor fi separate pe sexe, inclusiv la școlile de educație fizică.

(3) În vestibulul grupurilor sanitare, în spațiile de recreație (interioare sau exterioare), ateliere școlare, laboratoare, săli de mese, săli de educație fizică școlară se vor amenaja surse de apă potabilă cu jet ascendent și chiuvete - lavoare pentru spălarea mâinilor.

(4) Acolo unde nu există posibilitatea de racordare la centrale de alimentare cu apă potabilă, conducterile unităților pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor vor asigura amenajarea de surse proprii de apă (controlate periodic din punct de vedere al potabilității) și de rețele de distribuție a apei potabile în unitatea respectivă.

În mod excepțional și până la realizarea unor astfel de rețele se vor monta recipiente care să asigure minimum 3-4 l/elev/tura pentru spălarea mâinilor înainte de servirea gustării și după folosirea grupurilor sanitare.

(5) În lipsa unor sisteme publice de canalizare accesibile, unitățile sînt obligate să-și prevadă instalații proprii pentru colectarea, tratarea și evacuarea reziduurilor fecaloid-menajere și a apelor uzate, care se vor executa și se vor exploata astfel încît să nu producă poluarea solului, a apelor și a aerului.

Aceste instalații vor fi menținute în permanentă stare de funcționare, evitîndu-se depășirea capacității. Distanța minimă a haznalelor vidanjabile va fi de 10 m de cea mai apropiată clădire a unității de copii sau de tineri. Pentru reziduurile menajere se vor amenaja ghene betonate, prevăzute cu hidrant și sifon de scurgere, situate la minimum 10 m de blocul alimentar.

(6) Instalațiile interioare de distribuție a apei potabile și de evacuare a reziduurilor, sifoanele de pardoseală, obiectele sanitare (closete, pisoare, lavoare, bideu, dușuri) vor fi menținute în permanentă stare de funcționare și curățenie și vor fi dezinfectate periodic cu soluții în concentrații eficiente (substanțe clorigene 2-5% în funcție de instalațiile respective etc.); în cazul apariției de boli transmisibile cu poarta de intrare digestivă (hepatita virală acută, dizenteria), concentrația la grupurile sanitare se va dubla.

Pentru efectuarea dezinfectiei (prin ștergere) a grupurilor sanitare vor exista 4 ștergătoare de culori diferite: una pentru minerele ușilor cabinelor closetelor și pentru minerul lantului de tras apă din rezervor, alta pentru pereții și usa cabinei, o a treia pentru colacul vaselor closetelor și ultima pentru podeaua acestora.

(7) Orice transformare, suplimentare, reducere a rețelei de instalații sanitare vor fi efectuate numai cu avizul inspectoratului de poliție sanitară și medicina preventivă județeană sau al municipiului București.

(8) Conducerile unit ilor sînt obligate sa rezolve cu maximum de operativitate toate defec iunile ap rute în re eaua apa-canal.

ART. 8

(1) Dotarea cu mobilier va fi asigurata corespunz tor vîrstei și dezvolt rii fizice a copiilor și tinerilor, avînd în vedere num rul acestora, caracterul activit ii și destina ia înc perilor. Tipurile de mobilier vor fi avizate obligatoriu de c tre Ministerul S n t ii.

(2) Conducerile unit ilor au obliga ia de a repara imediat orice defec iuni ale mobilierului.

(3) In unit ile pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor nu se admite utilizarea paturilor pliante, cu excep ia gradinitelor cu program prelungit. Paturile vor fi strict individualizate.

(4) Se interzice, de regula, utilizarea paturilor suprapuse în unit ile de orice fel pentru copii și tineri. In situa ii deosebite (dac se îndeplinesc cubajele specifice tipului de colectivitate, evitarea riscului de accidentare etc.), folosirea acestora se va face numai cu avizul prealabil al inspectoratului de poli ie sanitar și medicina preventiv jude ean sau al municipiului București.

(5) Se interzice utilizarea în laboratoare sau ateliere școlare a taburetelor cu suprafa a de ședere metalic .

(6) In s lile de clasa nu este permis folosirea scaunelor f r spatar.

ART. 9

Pentru prevenirea imbolnavirilor cauzate de disconfortul termic, îndeosebi în sezonul rece, se vor asigura urm toarele condi ii ale regimului de înc lzure:

a) oscilatiile de temperatura din interiorul înc perilor nu vor dep și 2 grade C pe perioada în care copii și inerii se afla în înc perile respective;

b) diferen ele dintre temperatura înc perilor destinate activit ii sau odihnei copiilor și cea a anexelor (coridoare, vestiare s.a.) nu vor dep și 2 grade C pentru unit ile de anteprescolari și preșcolari și 3 grade C pentru unit ile școlare și de înv mînt superior;

c) sistemele de înc lzure utilizate nu trebuie sa permit degajarea de substan e toxice în înc peri. Pentru evitarea unor accidente toxice se interzice, în toate institu iile pentru copii și tineri, utilizarea pentru înc lzure a sobelor metalice, precum și folosirea carbunilor în creșș, gr dini e și case de copii preșcolari.

Suprafa a de înc lzure va avea o temperatura ce nu va dep și 70-80 grade C pentru a nu se sc dea umiditatea relativ sub 30%;

d) corpurile de înc lzure centrala din înc perile unit ilor pentru anteprescolari și preșcolari și din s lile de educa ie fizica școlar vor fi prev zute cu grilaje de protec ie pentru evitarea accidentelor; pentru evitarea accidentelor prin arsuri se vor monta în dreptul ușilor sobelor, în sezonul rece, paravane protectoare din materiale ignifuge;

e) în anotimpul cald, pentru evitarea supraincalzirii înc perilor, se vor folosi mijloace de reducere a insoririi directe și metode de intensificare a ventilatiei;

f) în dormitoare, sali de grupa și de clasa, sali de gimnastica și laboratoare se vor asigura pardoseli din materiale izoterme (parchet, dusumea) sau izolații termice (linoleum). Pentru laboratoarele de chimie pavimentul va fi acoperit cu suprafețe care să permită spalarea periodică a acestuia. Se interzice folosirea motorinei la salubritatea pardoselii;

g) încăperile pentru depozitarea olitelor, bibliotecile și dusurile vor fi prevăzute cu gratare, iar în vestiarele din unitățile pentru anteprescolari și preșcolari se va asigura dusumea din material lemnos sau pavimentul va fi acoperit cu linoleum.

ART. 10

(1) Toate încăperile destinate copiilor și tinerilor vor fi ventilate natural. Mijloacele de ventilație trebuie să asigure o primenire a aerului de cel puțin în 1,5 schimburi de aer pe ora în încăperile de grupa din unitățile pentru anteprescolari și preșcolari, 3 schimburi pe ora în sălile de clasa și de cursuri pentru elevi și studenți și 5 schimburi pe ora în grupurile sanitare. Eficiența ventilației se va aprecia prin metode de laborator (nivelul aeromicroflorei).

(2) Viteza curenților de aer din încăperile destinate copiilor și tinerilor nu va depăși 0,3 m/s.

(3) Ventilația prin deschiderea ferestrei se va realiza în așa fel, încât să se evite disconfortul termic și să se asigure în continuare a aerului viciat.

(4) Pentru asigurarea unei ventilații naturale permanente, oberlihturile vor avea o suprafață totală de cel puțin în 1/50 din suprafața încăperii; sensul de deschidere a acestora va fi spre interior și în sus.

(5) Încăperile destinate copiilor și tinerilor se vor ventila în pauzele din timpul programelor de activitate prin deschiderea ferestrelor. În aceste perioade copii și tinerii vor purta și obligatoriu încălțăminte.

(6) Aerisirea largă a dormitoarelor și a salilor de mese se va efectua în perioadele în care copiii nu se afla în aceste încăperi.

(7) La calcularea cubajului, în încăperile destinate pentru copii și tineri, nu se va lua în calcul (cu excepția salilor de educație fizică) o valoare a înălțimii mai mare de 3 m.

(8) Pentru prevenirea accidentelor prin căderea copiilor de la nivelul încăperilor situate la etaj se vor lua măsurile de protecție necesare.

ART. 11

(1) În încăperile destinate activității copiilor și tinerilor se va asigura un iluminat natural direct, cu un raport luminos de 1/4 - 1/5, iar în cele pentru odihnă acestora de 1/6 - 1/8. În sălile de desen și în ateliere raportul luminos va fi de 1/3.

(2) La locul de activitate se va asigura primirea luminii din partea stînga. Se va evita reducerea iluminatului natural prin obstacole exterioare, perdele sau prin culori închise folosite la zugrăvirea interioarelor.

(3) Se va utiliza iluminatul local oriunde este necesar, în funcție de specificul și dificultatea sarcinii vizuale (tabla, loc de lucru în ateliere, sali de lectură, sali de desen s.a.).

(4) Iluminatul artificial trebuie sa asigure o iluminare uniforma a spațiilor în care se desfășoară activitatea, sa evite efectele de stralucire (stroboscopic), fenomenele de strălucire și de modificare a culorilor. In acest scop, pentru iluminatul fluorescent, la fiecare corp de iluminat vor fi utilizate tuburi de cel pu în doua de culori diferite, prevăzute cu grile protectoare pentru evitarea accidentelor.

(5) In exploatarea sistemelor de iluminat se vor avea în vedere prevederile normativelor referitoare la verificarea instalațiilor electrice și la înlocuirea lampilor uzate, curățarea periodică a echipamentului de iluminat și a suprafețelor reflectorizante din încăperi (geamuri, pereți, tavan).

ART. 12

Nivelul de zgomot (acustic-echivalent continuu Leq) în încăperile pentru activitatea teoretică a copiilor și tinerilor nu va depăși 35 dB (A), curba de zgomot 30.

ART. 13

(1) Jucăriile și materialele didactice utilizate în unitățile pentru copii vor fi astfel confecționate, încât, prin natura materialului sau prin formele lor, sa nu constituie un risc pentru sănătatea acestora și sa permit curățarea și dezinfectarea lor periodică.

Fiecare grupa va avea jucării separate. Se va asigura un număr corespunzător de jucării și materiale didactice, adaptate cerințelor dezvoltării neuropsihice și specificului activităților. Păstrarea acestora se va face în dulapuri anume destinate acestui scop.

(2) Jucăriile și materialele didactice deteriorate vor fi scoase, periodic, din folosință.

(3) Sticlăria și unele materiale didactice infectate (instrumente utilizate în unitățile de învățământ, în cadrul activităților practice și de laborator) vor fi spălate și dezinfectate după fiecare întrebuințare. Este interzisă folosirea elevilor la astfel de operațiuni.

ART. 14

Materialul, croiala și execuția îmbrăcămintei vor fi adaptate vârstei (taliei), anotimpurilor și perioadelor activităților copiilor.

ART. 15

(1) Unitățile pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor vor fi dotate și aprovizionate permanent cu utilajele, materialele și substanțele necesare pentru întreținerea curățeniei și efectuarea operațiilor de dezinfectare, dezinsecție și deratizare.

Aceste utilaje, substanțe și materiale vor fi păstrate în spații închise, anume destinate.

(2) Se vor asigura încăperi separate cu dulapuri separate pentru păstrarea îmbrăcămintei și, respectiv, a echipamentului de protecție a personalului de îngrijire din blocurile alimentare și școlii.

(3) Se vor asigura materialele necesare igienei personale la grupurile sanitare din unitate, corespunzător numărului de copii și tineri (hârtie igienică, săpun, substanțe dezinfectante, mijloace de uscare a mâinilor după spălare).

ART. 16

(1) Regimul de activitate și de odihnă în unitățile pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor va fi asigurat

În concordanță cu particularitățile de vîrstă ale curbei fiziologice a capacității de efort din cursul unei ore, zile, săptămîni, trimestru și an de învățămînt. În dozarea solicitărilor se va avea în vedere evitarea eforturilor crescute la începutul și sfîrșitul perioadelor de timp menționate. În leagane, creșș, grădinițe cu program sînt mînal și case de copii preșcolari, conținutul regimului de viață va fi astfel organizat, încît, pe lîngă stimularea dezvoltării corespunzătoare a motricității, a funcțiilor de cunoaștere, a vorbirii și a comportamentului social, să prevină apariția hospitalismului prin varietatea activităților, a mijloacelor de stimulare și a individualizării stricte a activităților cu copiii.

(2) În unitățile de preșcolari și școlari se va urmări desfășurarea activității în condițiile unui regim de activitate și de odihnă corespunzător capacității de efort a diferitelor grupe de vîrstă (tabelul nr. 1). Nu este permis funcționarea grădinițelor cu orar normal după-amiaza.

(3) Așezarea copiilor în bănci va ține seama de înălțime, tulburări vizuale, tulburări auditive s.a.

(4) Elevii din clasele I-IV vor avea cursuri numai dimineața.

(5) La întocmirea orarelor și la repartizarea zilnică, săptămînală, trimestrială și anuală a solicitărilor cuprinse în programele diferitelor discipline este de dorit să se țină seama de prescripțiile prezentate în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

T

Vîrstă (ani)	Numărul de ore (din 24 de ore)			
	Activitate intelectual și fizică cu caracter de instruire*)	Activități recreative în aer liber, sport, joc	Somn (din 24 de ore)	Somn în timpul zilei
3	1 (fractionat în 4 perioade)	6	13	2
4	1	6	12 1/2	2
5	1 1/2	5	12	1 1/2-2
6	3	4	11 1/2	1
7-8	4 1/2	4	11	1
9-10	5	4	10 1/2	-
11-13	6	3	10	-
14-15	7	3	9 1/2	-
16-18	8	3	9	-

ST

*) Inclusiv timpul de pregătire a temelor pentru ziua următoare.

ART. 17

Conducerile creșșelor, leaganelor, grădinițelor cu program prelungit și sînt mînal, ale unităților școlare cu semiinternat, internat și cantina școlară, ale caselor de copii preșcolari și

școlari, ale unităților de învățământ superior cu cantina studentească și ale taberelor de odihnă vor asigura o alimentație colectivă adaptată vârstei și stării de sănătate, specificului activității și anotimpului, asigurându-se un aport caloric și nutritiv în conformitate cu recomandările Ministerului Sănătății, cuprinse în tabelele nr. 2 și 3.

Tabelul nr. 2

Necesarul zilnic de calorii și substanțe nutritive pentru copii și adolescenți

T

		Adolescenți					
		Copii		Bieți		Fete	
		1-3 ani	4-6 ani	7-10 ani	11-14 ani	15-19 ani	11-14 ani
Calorii							
- necesar mediu		1.300	1.800	2.400	3.100	3.500	2.600
2.800							
- variații posibile în funcție de caracteristicile grupului		900-1.800	1.300-2.300	1.700-3.300	2.200-3.700	3.000-3.900	1.800-3.000
Proteine totale							
- necesar mediu		44-51 g	61-70 g	82-94 g	106-121 g	120-137 g	89-101 g
96-109 g							
- variații posibile în funcție de nivelul caloric		31-70 g	44-90 g	58-129 g	75-144 g	102-152 g	61-117 g
68-117 g							
- % din valoarea calorică		14-16%	14-16%	14-16%	14-16%	14-16%	14-16%
14-16%							
Proteine animale							
- necesar mediu		31-36 g	40-46 g	49-56 g	52-55 g	60-69 g	49-55 g
48-54 g							

- variatii
posibile
în func ie de
nivelul caloric 22-49 g 29-59 g 35-77 g 41-79 g 51-76 g 34-64 g
34-59 g
- % din câ n i-
tatea proteine-
lor totale 70% 65% 60% 55% 50% 55%
50%

Proteine vegetale

- necesar
mediu 13-15 g 21-24 g 33-38 g 54-66 g 60-69 g 40-46 g
48-55 g
- variatii
posibile
în func ie de
nivelul caloric 9-21 g 15-31 g 23-52 g 34-65 g 51-76 g 25-55 g
34-58 g
- % din câ n i-
tatea proteinelor
totale 30% 35% 40% 45% 50% 45%
50%

Lipide totale

- necesar
mediu 49-60 g 58-68 g 65-77 g 83-100 g 94-113 g 70-84 g
75-90 g
- variatii
posibile
în func ie de
nivelul caloric 34-77 g 42-87 g 46-106 g 71-119 g 81-126 g 49-87 g
54-97 g
- % din valoa-
rea caloric 35-40% 30-35% 25-30% 25-30% 25-30% 25-30%
25-30%

Lipide animale

- necesar
mediu 37-45 g 44-51 g 49-58 g 58-70 g 60-79 g 50-59 g
53-63 g
- variatii
posibile
în func ie de
nivelul caloric 26-58 g 32-65 g 35-80 g 50-83 g 57-88 g 37-68 g
38-68 g
- % din cantitatea
lipidelor totale 75% 75% 75% 70% 70% 70%
70%

Lipide vegetale

- necesar

mediu 12-15 g 14-17 g 16-19 g 25-30 g 28-47 g 20-25 g
 22-27 g
 - variatii
 posibile
 în func ie de
 nivelul caloric 8-19 g 10-22 g 11-26 g 21-36 g 24-38 g 11-29 g
 16-29 g
 - % din cantitatea
 lipidelor totale 25% 25% 25% 30% 30% 30%
 30%

Glucide

- necesar
 mediu 143-168g 220-240g 322-351g 416-454g 470-521g 349-380g
 376-410g
 - variatii
 posibile
 în func ie de
 nivelul caloric 100-222g 174-309g 228-483g 295-541g 402-571g 241-439g
 268-439g
 - % din valoarea caloric 45-53% 50-55% 55-60% 55-60% 55-60% 55-60%
 55-60%

 ST

Tabelul nr. 3
 Necesarul estimativ zilnic al diferitelor grupe de alimente pentru alc tuirea dietei la copii și adolescenti (cantit i comerciale bruto)*
 T

Grupa de alimente (g)	Copii			Adolescenti		
	1-3 ani	4-6 ani	7-10 ani	B ie i 11-14 ani	Fete 15-19 ani	Fete 11-14 ani
15-19 ani	1	2	3	4	5	6

Lapte și produse lactate (in echivalent

lapte)	700	700	800	750	700	700
700						
Carne si preparate din carne (in echivalent carne)	60	85	110	190	230	170
190						
Peste si preparate din peste (in echivalent peste)	0	15	25	35	35	30
30						
Oua (g)	30	35	40	50	50	50
50						
Gr simi comerciale						
- total	25	32	40	50	55	35
40						
- animale	15	20	25	30	30	20
20						
- vegetale	10	12	15	20	25	15
20						
Produse cerealiere (în echivalent f ina)	90	160	230	380	460	330
360						
Cartofi	110	150	180	200	230	180
200						
Alte legume	210	220	230	350	380	290
310						
Leguminoase uscate	0	5	5	10	15	7
7						
Fructe	100	130	150	180	200	180
180						
Zah r si produse zaharoase	35	45	50	70	80	55
55						

ST

*) a) Pentru aprecierea cantit ilor de alimente, consumate în medie pe zi de o persoana, se poate folosi ancheta alimentatiei pe baza foilor de alimente scoase din magazie zilnic, pe o perioada de 10 zile lucr toare (în doua saptamini consecutive) în lunile februarie, mai și octombrie.

Cantit ile din grupele de alimente cumulate pe cele 10 zile se vor împ r i la num rul total de consumatori din aceasta perioada,

obtinându-se ratiile realizate, care se vor compara cu ratiile recomandate din tabelul nr. 3.

Conținutul alimentelor în calorii și în anumite substanțe nutritive (protide, lipide și glucide) se va stabili prin calcul, folosind tabele de compoziția alimentelor, rezultatele obținute comparându-se cu necesarul zilnic consemnat în tabelul nr. 2.

Se permite depășirea ratiilor recomandate cu până la 20% la lapte și produse lactate, carne și preparate din carne, peste, legume și fructe. La copiii anteprescolari și preșcolari nu se recomandă untura, cașcavalul animal, ci numai unt sau smântina.

În creșele cu orar de zi și în grădinițele cu orar prelungit ratiile realizate trebuie să reprezinte 75-80% din ratiile recomandate în tabelul nr. 3.

b) Echivalente alimentare

- 100 ml lapte concentrat (condensat) = 250 ml lapte proaspăt
- 100 g lapte praf integral = 800 ml lapte proaspăt
- 100 g cașcaval = 700 ml lapte proaspăt
- 100 g brânză topită = 700 ml lapte proaspăt
- 100 g brânză telemea de vacă = 550 ml lapte proaspăt
- 100 g brânză telemea de oi = 450 ml lapte proaspăt
- 100 g brânză proaspătă de vacă = 400 ml lapte proaspăt
- 100 g cas = la fel ca la brânza telemea
- 100 g mezeluri = 125 g carne
- 100 g specialități din carne (sunca de Praga, mușchi file, mușchi țigănesc, ceafa, pastrama etc.) = 135 g carne
- 100 g alte preparate din carne (toba, caltabos, carne prăjită, conservat în grăsime) = 125 g carne
- 100 g smântină = 40 g unt
- 100 g slanină sărată, costila = 88 g untură
- 100 g slanină crudă = 80 g untură
- 100 g pâine neagră = 71 g făină
- 100 g pâine semialbă (intermediară) = 73 g făină
- 100 g pâine albă = 76 g făină
- 100 g paste făinoase (inclusiv biscuiți fără cremă) = 100 g făină
- 100 g mazăre, orez, grâu = 100 g făină
- 100 g compot = 15 g zahăr
- 100 g dulceață = 70 g zahăr
- 100 g gem, peltea, marmeladă = 40 g zahăr
- 100 g nectar de fructe = 30 g zahăr
- 100 g sirop de fructe concentrat = 60 g zahăr
- 100 g bomboane = 90 g zahăr
- 100 g miere = 80 g zahăr
- 100 g halva = 45 g zahăr și 30 g grăsime vegetală
- 100 g ciocolată = 50 g zahăr și 30 g grăsime vegetală
- 100 g bulion sau pasta de roșii = 600 g patlagelă roșie (tomate)
- 100 g suc de roșii = 135 g tomate
- 100 g varză acră = 130 g varză crudă
- 100 g murături = 125 g legume crude
- 100 g fulgi de cartofi = 1.000 g cartofi cruzi
- 100 g fructe deshidratate, afumate, uscate = 400 g fructe crude
- 100 g fulgi de fasole boabe = 300 g fasole boabe uscate

- 100 g morcovi deshidratati = 1.700 g morcovi cruzi
- 100 g conserve de legume = 100 g legume crude
- 100 g conserve din carne în suc propriu = 100 g carne cruda
- 100 g conserve de peste = 100 g peste crud.

c) Pentru un meniu corect se vor respecta următoarele:

- evitarea asocierii alimentelor din aceeași grupă la felurile de mâncare servite (de exemplu, la micul dejun nu se va servi ceai cu pâine cu gem, ci cu preparate din carne sau cu derivate lactate; în schimb se poate folosi lapte cu pâine cu gem sau cu biscuiți; la masa de prinz nu se vor servi felul 1 și felul 2 preponderente cu glucide - cereale, ca de exemplu, supă cu galuste și friptura cu garnitură din paste făinoase, ci din legume);

- evitarea la cină a mâncărilor care solicită un efort digestiv puternic sau care au efect excitant ori a celor care combină și produc efecte digestive nefavorabile (cum ar fi iahnie de fasole cu iaurt sau cu compot);

- permiterea mâncărilor gen tocături prajite sau snitele, numai dacă sînt prelucrate termic, în prealabil, prin fierbere sau sub formă de salamuri prajite ori pregătite la cuptor. Ouăle se recomandă a fi servite ca omletă la cuptor și nu ca ochiuri românești sau prajite;

- îmbogățirea rației în vitamine și săruri minerale prin folosirea de salate din crudități și adăugarea de legume-frunze în supe și ciorbe;

- interdicția folosirii cremelor cu ouă și frisca, a maionezelor, indiferent de anotimp, cât și a ouălor fierte (nesecționate după fierbere).

d) Ca reguli de igienă, în blocurile alimentare nu se vor omite:

- servirea fiecărui fel de mâncare în farfurii separate și interdicția spălării și folosirii veselei și a tacimurilor de la o serie la alta la aceeași masă (mic dejun, masă de prinz, cină);

- cadrele medii sanitare ale unităților de copii și tineri cu bloc alimentar vor consemna zilnic, dimineața (iar în colectivitățile unde se prepară masă și pentru seară și la prinz), într-un caiet anume destinat (care va fi contrasemnat de conducătorul unității), următoarele date:

- * starea organoleptică a alimentelor scoase din magazie;

- * starea de sănătate a personalului blocului alimentar (cu interdicția activității, în cadrul acestuia, a persoanelor prezentând diaree, infecții ale pielii, amigdalite purulente, tuse cu expectorație purulentă, febră);

- * starea agregatelor frigorifice și existența graficului de notare a temperaturii interioare a acestora (de două ori pe zi);

- * starea de igienă a blocului alimentar;

- * existența și modul de prezentare a probelor de mâncare din fiecare aliment servit, la rece, pentru o perioadă de 36-48 ore;

- prepararea mâncărilor pentru masă de seară, obligatoriu după ora 15,00.

De asemenea, se vor respecta cu strictețe:

- interdicția depozitării sacilor, a pungilor, a cutiilor cu diverse alimente direct pe pavimentul magaziiilor ci numai pe grătare sau rafturi;

- montarea unei chiuvete-lavoar în bucătărie, destinat pentru igiena mâinilor personalului, prevăzut cu periuța de unghii și săpun;
- montarea de site din sîrmă groasă la toate ferestrele de la subsolul blocului alimentar împotriva infestării cu sobolani;
- se vor respecta și prevederile art. 29, 30 și 31 din prezentele norme.

ART. 18

(1) Pentru asistența medicală în unitățile pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor se vor asigura următoarele spații:

a) cabinet medical în: creșș, grădinițe cu program prelungit și școli școlare, case de copii preșcolari și școlari, unități școlare din mediul urban sau grupuri școlare industriale din mediul rural, internate școlare (în cazul în care sediul acestora este diferit de cel al unităților școlare), instituții de învățămînt superior, tabere de odihnă;

b) izolatoare: în creșș, leagane, grădinițe cu program prelungit și școli școlare, case de copii preșcolari și școlari, internate școlare, tabere de odihnă;

c) infirmerie în: case de copii școlari, internate școlare, tabere de odihnă.

(2) În izolatoare și infirmerii școlare se va asigura separarea bolnavilor pe sexe.

Numărul de paturi în izolatoare va fi de 1% din efectivul copiilor, iar la infirmerie, de 2% din efectivul copiilor, dar nu mai puțin de 2 paturi.

(3) Leaganele vor avea și o secție de carantină cu un număr de paturi reprezentînd cel puțin 10% din totalul locurilor.

(4) Casele de copii școlari, precum și unitățile de preșcolari și școlari cu paturi pentru deficienți psihici, motori și senzoriali vor avea o cameră pentru carantină cu un număr de paturi de minimum 5% din numărul total, dar nu mai puțin de 5 paturi.

(5) Cabinetele medicale din creșș și leagane vor fi dotate cu instrumentar, aparatură, medicamente, materiale sanitare, mobilier de către direcțiile sanitare județene sau a municipiului București.

(6) Cabinetele medicale din celelalte unități pentru copii și tineri vor fi dotate cu instrumentar, aparatură, medicamente, materiale sanitare, mobilier tip M.S. de către direcțiile sanitare județene sau a municipiului București, dotarea cu restul mobilierului revenînd conducerilor unităților respective.

(7) Izolatoarele și infirmeriile vor fi prevăzute cu apă curentă.

Personalul medico-sanitar va fi obligatoriu dotat cu echipament de protecție conform regulamentelor existente.

ART. 19

Pentru promovarea și menținerea sănătății de sănătate a copiilor și tinerilor, precum și a persoanelor adulte din instituțiile de copii și tineri, conducerile unităților au următoarele obligații:

a) să controleze formarea și fixarea deprinderilor de igienă la copii și tineri, asigurînd în acest scop materialele necesare pentru igienă individuală a acestora;

b) sa controleze periodic igiena individual a copiilor și tinerilor, starea de cur enie a imbracamintei și a lenjeriei de pat și sa ia m surile necesare în caz de constatare a unor deficiente;

c) sa interzic utilizarea pentru alte activit i a personalului care lucreaz în blocul alimentar sau care manipuleaza alimente;

d) sa interzic folosirea elevilor și studen ilor la activit i de între inere igienica a grupurilor sanitare, precum și la unele activit i în cadrul blocurilor alimentare, pentru a c ror prestare este necesar controlul st rii de s n tate;

e) sa asigure și sa controleze prezentarea personalului adult la controalele medicale la angajare, periodice și la imunizari, precum și la instruirea în probleme igienico-sanitare, potrivit programelor stabilite de organele sanitare;

f) sa stabileasc , împreun cu medicul care are în supraveghere colectivitatea, programarea copiilor și tinerilor la efectuarea examen rilor medicale de bilan al st rii de s n tate, la controalele medicale periodice și la imunizari;

g) sa comunice medicului, care are în supraveghere colectivitatea, orice caz suspect de boala transmisibila în termen de 24 de ore de la depistarea acestuia, precum și orice caz de imbolnavire acuta provocat de consumul sau de inhalarea de substan e toxice, cât și cazurile suspecte de toxiinfecții alimentare;

h) sa organizeze puncte sanitare de prim-ajutor (inclusiv în atelierele școlare) și sa le doteze pentru acordarea asisten ei de urgenta în caz de accident sau de intoxicatie, conform baremurilor stabilite de c tre Ministerul S n t ii;

i) sa asigure prezentarea elevilor la triajele epidemiologice dup fiecare vacanta școlar ;

j) sa asigure, în colaborare cu cadrele medico-sanitare ale unit ii, desf șurarea unei activit i educativ-sanitare sus inute.

ART. 20

Conducerile unit ilor pentru copii și tineri r spund de men inerea st rii de igiena și confort în unitate, îngrijindu-se de:

a) între inerea igienica permanenta a terenului, localurilor, instala iilor și mobilierului;

b) maturarea umeda sau aspirarea mecanic a prafului, zilnic sau ori de câte ori este nevoie, precum și dezinfec ia periodic și dup necesitate a mobilierului și a jucariilor;

c) între inerea permanenta a st rii de cur enie general și a grupurilor sanitare din unit i prin dotarea și folosirea corespunz toare a materialelor de cur enie și a substan elor dezinfectante și prin spalare și dezinfectare zilnic și la necesitate;

d) între inerea st rii permanente de cur enie în spa iile de înv mânt, de cazare, în blocul alimentar, în spalatorie și în spa iile exterioare cl dirii unit ii;

e) dezinfecția și deratizarea înc perilor și a anexelor, periodic și ori de câte ori se constata prezenta insectelor și a rozatoarelor;

f) colectarea și transportul reziduurilor potrivit prevederilor legisla iei sanitare. Platformele pentru colectarea reziduurilor vor fi amplasate la distanta de minimum 10 m de cl direa unit ii;

g) asigurarea cur eniei generale și a dezinfectiei mobilierului și a pavimentelor, s pt mînal, în unit ile de anteprescolari și

preșcolari, iar în unitățile școlare, casele de copii școlari, internatele școlare și cminele studențești, înainte de reluarea activității după vacanțele școlare sau la nevoie;

h) în taberele de odihnă vor fi asigurate efectuarea curățeniei generale și a dezinfectiei mobilierului și a pavimentelor înainte de începerea activității și în intervalele dintre serii, precum și pregătirea materialului corespunzător (repararea clădirii, mobilierului, instalatiilor sanitare și electrice, de apă și de canalizare, a utilajelor și aparatelor blocului alimentar; dotarea cu inventar moale în cantități suficiente și de calitate corespunzătoare, cu tacâmuri și veselă egală cu numărul consumatorilor; stabilirea modului și a locului de spălare a inventarului moale; asigurarea apei calde necesare blocului alimentar și îmbăierii săptămânale a elevilor; efectuarea vidanjariei ritmice a foselor septice; asigurarea mijloacelor adecvate de transport auto pentru aprovizionarea taberei; amenajarea și dotarea corespunzătoare a cabinetului medical, a izolatorului și a infirmeriei).

ART. 21

În organizarea taberelor de odihnă se vor respecta indicațiile medicale cu privire la regimul climatic favorabil fiecărui copil sau tânăr, precum și alte regulamente ale Ministerului Sănătății (aviz epidemiologic, consemnarea antecedentelor vaccinale în fișa de tabără, existența examenelor medicale periodice la personalul taberei și la cadrele didactice însoțitoare, controlul clinic în centre anume destinate, cu 24 de ore înainte de plecarea în tabără, cu consemnarea într-un proces-verbal a situației medicale a elevilor și a însoțitorilor care pleacă în tabără).

ART. 22

Examenele medicale profilactice, inclusiv triajul epidemiologic după vacanțe, precum și activitatea medicală de orientare școlară și profesională se efectuează potrivit normelor în vigoare ale Ministerului Sănătății.

CAP. 2

Norme specifice diferitelor tipuri de unități pentru ocrotirea, educarea și instruirea copiilor și tinerilor

ART. 23

Unități pentru copii antepreșcolari (creșș, leagane):

a) în dormitoare se va asigura un cubaj de aer de minimum 8 mc pentru un copil, iar în spațiul de joacă din sălile de grupă se va asigura un cubaj de aer de minimum 5 mc pentru un copil;

b) microclimatul din sălile de grupă și din dormitoare va asigura o temperatură de 22-24 grade C, o umiditate relativă de 40-50% și o viteză a curenților de aer de 0,1-0,3 m/s;

c) iluminatul artificial în camerele de primire va fi de 300 lămpi, iar în sălile de grupă va fi de 200 lămpi. Prizele și întrerupătoarele electrice vor fi amplasate mai sus decât posibilitatea de atingere a copiilor și vor fi protejate;

d) se vor asigura următoarele obiecte sanitare: o cadită cu scurgere la rețeaua de canalizare pentru maximum 10 copii, o chiuveta

pentru maximum 5 copii, un scaun WC pentru maximum 10 copii și un dus flexibil (mobil) pentru maximum 10 copii.

Pentru copiii sub 2 ani vor fi prev zute și olite individuale, care vor fi utilizate, spalate și dezinfectate astfel încât sa se evite riscul apari iei unor boli transmisibile.

Olitele vor fi p strate între perioadele de folosire în recipiente cu solu ie dezinfectanta, astfel încât sa fie complet acoperite.

Pentru personalul adult vor fi prev zute: o cabin WC și o chiuvet pentru 40 de persoane, precum și un duș flexibil pentru 10 persoane, conform reglement rilor în vigoare;

Paragraful al treilea al lit. d) a art. 23 a fost modificat de pct. 1 al [art. I din ORDINUL nr. 1.033 din 18 august 2004](#) publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 815 din 3 septembrie 2004.

e) în dormitoare, paturile vor fi amplasate la o distanta de minimum 1 m fata de perete, iar intervalele între rinduri vor fi de 0,75-1 m;

f) se va asigura cazarmamentul adecvat vârstei copiilor (saltea, pled, musama de protec ie), 2-3 schimburi de pat și de lenjerie pentru fiecare copil;

g) amplasarea salilor de grupa pentru copiii de 1-2 ani se va face numai la parterul cl dirii.

ART. 24

In unit ile pentru preșcolari:

a) se va asigura un cubaj de aer de 8 mc pentru un copil, în camerele de grupa folosite și ca dormitoare sau/si sali de mese, precum și în dormitoarele cu paturi fixe, din colectivitatile cu program s pt mînal și casele de copii preșcolari, și de 5 mc pentru un copil, în cazul utiliz rii lor numai pentru procesul instructiv-educativ; în dormitoarele cu paturi fixe din gr dini ele cu program prelungit se admite un cubaj de cel pu in 6 mc pentru un copil;

b) microclimatul din s lile de grupa și dormitoare va asigura o temperatura de 20-22 grade C, o umiditate relativ de 30-60% și o viteza a curen ilor de aer de 0,1-0,3 m/s;

c) se vor asigura 150 lucsi pentru iluminatul incandescent (sau minimum 24 W/mp) și 300 lucsi pentru iluminatul fluorescent în s lile de grupa;

d) mobilierul (scaunele și masutele pentru 4 preșcolari) va respecta urm toarele dimensiuni (în func ie de vârsta și talia copiilor):

- scaunele de 3 dimensiuni (tabelul nr. 4);
- masute de 3 dimensiuni (tabelul nr. 5);

Tabelul nr. 4

Dimensiunile scaunelelor (cm)

T

M rimea	În l imea	Adîncimea	L imea
I	21	20	20
II	26	24	23

Tabelul nr. 5
Dimensiunile masutelor pentru 4 copii (cm)

M rimea	În l imea
I	43
II	47
III	52

ST

e) în toate unitățile pentru preșcolari vor fi asigurate obiecte sanitare în conformitate cu prevederile cuprinse în tabelul nr. 6;

Litera e) a art. 24 a fost modificat de pct. 2 al [art. I din ORDINUL nr. 1.033 din 18 august 2004](#) publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 815 din 3 septembrie 2004.

f) amplasarea chiuvetelor se va face la o înălțime de 45 cm fata de podea pentru copiii în vîrsta de 3-4 ani, 50 cm pentru copiii în vîrsta de 4-5 ani și 55 cm pentru copiii în vîrsta de 5-6 ani.

Tabelul nr. 6

Obiectele sanitare în colectivitățile de preșcolari

T

Destinația clădirii	W.C.-uri		Lavoare		Dușuri*)		Observații
	B	F	B	F	B	F	
Grădinițe cu program normal, sanitare sînt prelungit și sînt mînal, case de copii de preșcolari. Pentru un Cifrele se numără de copii de maximum: copii de pe							Grupurile comune pentru ambele sexe. refer la un nivel.
Bateriile							
- 25		3		3		2	
cu tub							dusurilor sînt flexibil. La
- 50		5		5		4	
oficiu se							prevede un
- 75		8		8		6	
spalator. La							cabinetul
- 100		10		10		8	
medical se							
- 150		15		15		11	

lavoar.	- 200	20	20	15	prevede un
	- 250	22	22	17	
	- 300	25	25	20	
Pentru personal	F	F	F		
(F = femei)	---	---	---		
		40	40	40	

 ST

*) Numai în casele de copii preșcolari și în gr dini ele cu program s pt mînal.

g) în gr dini ele cu program prelungit la care, din motive obiective, nu se pot amenaja dormitoare cu paturi fixe, se pot folosi în s lile de grupa paturi pliante pentru somnul de dup -amiaza al copiilor, cu condi ia ca acestea sa fie dimensionate la talia prescolarilor, sa asigure o pozi ie fiziologica confortabila în timpul somnului și sa fie dotate cu cazarmamentul corespunz tor dimensiunilor paturilor.

ART. 25

In unit ile școlare și studen ești:

a) în s lile de clasa și cursuri se va asigura un cubaj de aer de 5-8 mc pentru o persoana, iar în dormitoare cubajul de aer va fi, pentru o persoana, urm torul:

- pentru scolarii între 7-10 ani: 10-12 mc;
- pentru scolarii între 11-15 ani: 13-15 mc;
- pentru scolarii peste 15 ani: 16-20 mc;

b) microclimatul în s lile de clasa și de cursuri va asigura o temperatura de 18-20 grade C, o umiditate relativ de 20-60% și o viteza a curen ilor de aer de 0,2-0,3 m/s. In dormitoare se va asigura o temperatura de 18-19 grade C, o umiditate relativ de 30-60% și o viteza a curen ilor de aer de 0,2-0,3 m/s.

In s lile de educa ie fizica temperatura va fi de 16-18 grade C;

c) în s lile de clasa, de cursuri, de lectura, de meditatiei, în biblioteca și în laboratoare iluminatul artificial fluorescent va asigura minimum 300 lucsi (pentru iluminatul incandescent 150 lucsi sau minimum 24 W/mp).

In s lile de desen se vor asigura 400-500 lucsi (pentru iluminatul incandescent minimum 40 W/mp).

In s lile de gimnastica și de festivitati va fi asigurat un iluminat artificial de 200 lucsi;

d) obiectele sanitare pentru unit ile școlare și studen ești vor fi asigurate în conformitate cu reglement rile în vigoare;

 Litera d) a art. 25 a fost modificat de pct. 3 al [art. I din ORDINUL nr. 1.033 din 18 august 2004](#) publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 815 din 3 septembrie 2004.

e) s lile de educa ie fizica vor fi prev zute cu vestiare și grupuri sanitare, separate pe sexe;

f) în fiecare sala de clasa (de curs) se vor asigura trei dimensiuni de b nci așezate "în amfiteatru" pentru evitarea apari iei

deformarilor de coloana vertebrala la elevi și studenți. Dimensiunile
 b ncilor vor fi de 8 marimi pentru urm toarele grupe de în l ime a
 elevilor (studen ilor):

101-110 cm 141-150 cm
 111-120 cm 151-160 cm
 121-130 cm 161-170 cm
 131-140 cm peste 171 cm.

Tabelul nr. 7

Obiectele sanitare în spa iile de înv mînt școlare și
 studen ești

T

Destina ia cl dirii Observa ii	W.C.-uri		Pisoare	Robinete cu jet	Lavoare		Dușuri	
	B	F			B	F	B	F
Școli și institu ii								
Valorile de înv mînt superior înscrise sînt								
- pentru un num r de valabile								
elevi (studen i) de								
pentru elevii								
maximum (concomitent):								de
același								
- 50	2	5	3	1	1	1	-	- sex,
pentru								
- 100	3	8	5	2	2	2	-	-
același grup								
- 200	4	13	9	3	3	3	-	-
sanitar.								
- 400	6	20	14	4	4	4	-	-
- 600	8	25	17	5	5	5	-	-
- 1.000	10	30	20	6	6	6	-	-
- sali de gimnastica								
si ateliere-școala	B	F	B	B+F	B	F	B	F
	--	--	--	---	--	--	--	--
	60	20	30	50	10	10	10	10
- pentru cadre								
didactice și personal								
administrativ	B	F	B		B	F		
	--	--	--	-	--	--	-	-
	60	20	30		25	35		

ST

Tabelul nr. 8

Obiectele sanitare în internatele școlare și c minele studen ești

T

Destina ia cl dirii Observa ii	W.C.-uri		B i pentru Lavoare		Dușuri	
	B	F	B	F	B	F

Cl diri pentru cazare:

Cel pu in

- c mine și internate

unul dintre

avînd obiectele

dușuri, la

sanitare în grupurile

fete, va fi

sanitare

mobil, pen-

tru igiena

intima, la

fiecare

sala de

dușuri.

	B	F	B	B	F	B	F	B	F
	--	--	--	--	--	--	--	--	--
	15	10	20	40	40	7	7	15	15

- c mine și internate

cu lavoare în fiecare

camera

	B	F	B	B	F	B	F	B	F
	--	--	--	--	--	--	--	--	--
	15	10	20	40	40	30	30	15	15

- c mine și internate

cu grupuri sanitare

în camera

	B	F				B	F	B	F
	--	--	--	--	--	--	--	--	--
	10	10				6	6	10	10

ST

ART. 26

Conducerile unit ilor pentru educarea și instruirea copiilor și tinerilor vor asigura în asa fel activitatea școlară a elevilor, încît între tura de diminea a și cea de dup -amiaza sa existe o pauza de cel

pu în o oră pentru efectuarea curățeniei grupurilor sanitare și a spațiilor de învățământ.

ART. 27

Pauza necesară efectuării operațiunilor de igienizare în taberele de odihnă, între o serie și alta, va fi de 2 zile.

ART. 28

Volumul și greutatea manualelor, ale rechizitelor și ale altor materiale necesare în procesul de învățământ, transportate zilnic de elevi la școală și de la școală, vor fi adaptate capacității de efort fizic corespunzătoare vârstei copiilor și tinerilor. Elevii din clasele I-IV vor folosi ghiozdane pentru prevenirea apariției deformațiilor de coloana vertebrală. Greutatea conținutului ghiozdanului nu va depăși 2-2,5 kg.

ART. 29

La nivelul oficiilor din creșș se vor respecta următoarele condiții:

a) mobilierul și instalațiile vor cuprinde un dulap pentru depozitarea veselei (separat pe grupe de copii), masă acoperită cu tablă zincată sau cu alt material inoxidabil, chiuveta dublă pentru spălat, dezinfectat și zăvintat vesela, sistem de apă caldă și rece, resor pentru încălzirea unor încălziri;

b) asistenta coordonatoare a creșș va controla, zilnic, starea de igienă și funcționalitatea oficiilor.

ART. 30

Pentru servirea meselor în sălile de grupă din creșș, grădinițe și case de copii preșcolari se vor asigura următoarele condiții:

a) mîncarea va fi adusă de la bucătărie în vase acoperite;

b) personalul care aduce mîncarea de la bucătărie va purta echipament sanitar de protecție a alimentelor și va avea efectuate examinările medicale periodice specifice personalului din unitățile de alimentație colective și prevăzute de legislația sanitară în vigoare;

c) în unitățile pentru preșcolari se interzice cu strictețe folosirea la servitul mesei, la debarasarea veselei și la spălarea acestora a personalului de îngrijire care a participat, în prealabil, la curățenia grupurilor sanitare;

d) se interzice servirea mesei pe masute fără fețe de masă din material textil;

e) fețele de masă se vor păstra între orele de servire a meselor în așa fel încît să fie ferite de contactul cu praful, mustele sau gândacii;

f) înlocuirea fetelor de masă murdare se va face ori de cîte ori este nevoie;

g) masutele pe care se servește masa copiilor vor fi șterse, în prealabil, cu o soluție clorigenă de 1%;

h) una dintre masute va fi folosită, în exclusivitate, pentru așezarea vaselor mari;

i) înainte de servirea mesei, copiii se vor spăla pe mîini sub supravegherea educatoarelor (la preșcolari) și a asistentelor sau a infirmierelor (în creșș);

j) în colectivitățile de preșcolari, supravegherea respectării normelor de igienă la masă copiilor revine educatoarelor și, prin sondaj, cadrelor medii sanitare ale colectivității;

k) după servirea mesei se vor efectua operațiunile de curățenie a salilor de grupă, cu aerisirea obligatorie a acestora timp de 15-30 de minute, în funcție de sezon și de tipul sălii de grupă (cu dubla sau tripla funcționalitate);

l) paharele copiilor, pentru bucată apă între mese, vor fi strict individualizate și vor fi protejate în locuri ferite de praf sau de contactul cu insectele;

m) se interzice așezarea scaunelor pe masute în timpul efectuării curățeniei sălii de grupă;

n) montarea paturilor în sălile de grupă folosite și ca dormitoare din colectivitățile de preșcolari nu se va face înainte de terminarea curățeniei după servirea mesei.

ART. 31

În semiinternatele școlare fiecare bucătărie se vor asigura următoarele condiții:

a) amenajarea obligatorie a unui oficiu pentru spălarea și deponarea veselei, cu un ghiseu pentru servirea mesei, o ușă pentru debarasarea veselei din sala de mese și o chiuvetă dublă;

b) aducerea tuturor produselor alimentare de la blocul alimentar (bucătărie) al altei unități de alimentație colectivă numai cu mijloace de transport auto, care să nu fie folosite în alte scopuri, în recipiente cu capace etanșe, care să asigure o ermetizare perfectă;

c) montarea în oficiu a unui sistem de încălzire pentru unele dintre mincarurile servite;

d) asigurarea spălării veselei și a tacimurilor obligatoriu cu apă caldă (de la rețeaua orașului sau prin sisteme proprii de încălzire). Aceasta spălare va consta în următoarele operațiuni: curățare mecanică de resturi alimentare, spălare cu apă caldă cu adaos de soda de 1-2% sau de detergenți de 1-2%, dezinfectare cu soluție clorigenă (var cloros sau cloramina 0,5-2%) timp de 20-30 de minute, clătire cu apă rece și zăvintare;

e) deponarea veselei și a tacimurilor numai în dulapuri închise;

f) asigurarea veselei și tacimurilor în număr egal cu cel al consumatorilor care servesc masa, interzicându-se spălarea veselei între serii și folosirea acesteia la mai multe serii de consumatori;

g) montarea, la ferestrele încăperilor semiinternatului, a sitelor împotriva infestării cu muște; pentru ușile de acces în oficiu se vor asigura mijloace mecanice de protecție în acest scop;

h) asigurarea pentru personalul semiinternatului a echipamentului de protecție și a efectuării la zi a examinărilor medicale prevăzute de instrucțiunile Ministerului Sănătății pentru angajații unităților de alimentație colectivă;

i) protejarea de probe din toate alimentele consumate timp de 36-48 de ore, în scopul prevenirii toxiinfecțiilor alimentare. Protejarea se va face în spații frigorifice;

j) efectuarea, la sfârșitul fiecărei săptămâni, a curățeniei generale și, trimestrial, a operațiunilor de dezinsecție a semiinternatului;

k) efectuarea de reparații curente ale încăperilor semiinternatului, anual sau ori de câte ori este nevoie;

l) interzicerea folosirii sălii de mese pentru alte activități (artistice, didactice, meditații);

m) individualizarea stricta a lenjeriei în semiinternatele cu paturi, alături de montarea de cuiere sau amenajarea de dulapuri-vestiare;

n) asigurarea de către cadrul mediu sanitar de la cabinetul medical al școlii cu semiinternat a controlului zilnic al stării igienico-sanitare și al funcționalității semiinternatului, precum și al stării agregatelor frigorifice. Același cadru sanitar va controla și starea de sănătate a personalului, consemnând constatările într-un caiet anume destinat, care va fi contrasemnat de directorul unității școlare respective;

o) asigurarea în sala de mese (ca și în orice cantina școlară sau studentească) a unei suprafețe de cel puțin 1,2 mp/elev;

p) interzicerea așezării scaunelor pe mese în timpul efectuării curățeniei de după servirea mesei.

ART. 32

În laboratoarele școlare vor fi asigurate următoarele condiții:

a) iluminat artificial de minimum 300 lux și iluminat natural cu raport luminos între suprafața ferestrelor și cea a podelei de 1/3-1/4;

b) temperatura de 18-20 grade C, umiditate relativă de 30-60% și o viteză a curenților de aer de 0,2-0,3 m/s;

c) cubaj de aer de minimum 6 mc pentru un elev;

d) amenajarea în laboratoarele de chimie a unor nișe cu hote prevăzute cu un sistem eficient de absorbție a gazelor degajate;

e) obținerea autorizației sanitare și de protecție a muncii speciale de către laboratoarele de chimie care posedă substanțele toxice;

f) manipularea substanțelor toxice numai de către profesorii și laboranții instruiți și numai în nișe;

g) respectarea strictă a normelor de protecție a muncii și de prevenire a incendiilor (inclusiv închiderea ușilor de intrare a laboratoarelor de chimie spre interiorul acestora și pstrarea substanțelor chimice în dulapuri închise sub cheie, iar pentru cele toxice, în recipiente cu semnul "cap de mort" și cu denumirea substanțelor respective);

h) montarea în laboratoarele de chimie a instalațiilor de apă și gaze;

i) acoperirea meselor de lucru în laboratoarele de chimie cu materiale acido și alcalo-rezistente și ușor lavabile;

j) interzicerea depozitării în nișele din laboratoarele de chimie a substanțelor chimice sau a altor materiale;

k) dotarea laboratoarelor de chimie cu truse de prim-ajutor specifice substanțelor toxice existente în laborator;

l) în laboratoarele de chimie, la orele în care se efectuează experiențele, elevii vor purta obligatoriu halate de protecție.

ART. 33

În atelierele școlare se vor asigura următoarele condiții:

a) cubaj de aer de 9-15 mc pentru un elev, în funcție de specificul activității;

b) temperatura interioară de 16 grade C în sezonul rece în atelierele în care activitatea necesită efort fizic mediu sau mare

(timplarie, lacatuserie, prelucrari prin aşchiere), iar în celelalte, de +18 grade C;

c) iluminat natural cu raport luminos între suprafa a ferestrelor și cea a podelei de 1/3 - 1/4;

d) iluminat artificial general de minimum 300 lucsi, combinat în func ie de specificul activit ii cu iluminatul local;

e) amplasarea de gratare în atelierele cu paviment de mozaic sau de beton;

f) situarea inaltimii bancului de lucru în atelierele de lacatuserie la nivelul cotului indoit lipit de torace +/- 5 cm. In acest scop se vor monta minimum 3 în l imi ale menghinei, iar pentru elevii cu statura foarte mica se vor așeza gratare de lemn sub picioare;

g) montarea de sisteme de ventila ie artificial , eficiente în atelierele în care, în urma activit ii, apar pulberi, gaze sau vapori;

h) adaptarea dimensiunilor uneltelor de lucru la indicatorii antropometrici ai elevilor;

i) diferen ierea sarcinilor de lucru dup sex, indicatori antropometrici (somatometrici), vârsta, eventuale tulbur ri ale st rii de s n tate a elevilor;

j) interzicerea p str rii în ateliere a hainelor de strada și a ghiozdanelor elevilor;

k) purtarea obligatorie, în timpul activit ii, a echipamentului de protec ie (halate, iar în atelierele de prelucrari prin aşchiere, ochelari de protec ie, bascuri pentru b ie i și basmale pentru fete);

l) dotarea atelierelor de mecanic și de timplarie cu truse de prim-ajutor în caz de accidente;

m) dotarea atelierelor de mecanic și de prelucrare a lemnului cu chiuvete pentru sp larea mâinilor, s pun și prosop de hârtie;

Litera m) a art. 33 a fost modificat de pct. 4 al [art. I din ORDINUL nr. 1.033 din 18 august 2004](#) publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 815 din 3 septembrie 2004.

n) interzicerea depozitarii în atelierele școlare a altor materiale și unelte de lucru decât cele care se folosesc curent în activitatea de instruire practica în ziua respectiva;

o) respectarea întocmai a contraindicatiilor medicale temporare sau definitive, condi ionate de eventualele tulbur ri ale st rii de s n tate a elevilor.

ART. 34

In cadrul activit ilor specifice, la instruirea practica a elevilor (studen ilor) conducerile unit ilor respective r spund de aplicarea tuturor m surilor de prevenire a accident rii elevilor (studen ilor) sau a contract rii unor îmboln viri de c tre aceștia (boli transmisibile, intoxicatii etc.).

ART. 35

In creșș și leagane se va avea în vedere dotarea corespunz toare a s lii de joc (tarcuri, jucarii, tobogane etc.), precum și a cur ii colectivit ii (nisipare, umbrele, cumpene etc.), cât și organizarea activit ii în func ie de vârsta copiilor.

CAP. 3

Norme de igiena a procesului instructiv-educativ

ART. 36

(1) În grădini și case de copii preșcolari vor fi respectate următoarele perioade de activități obligatorii:

- a) pentru grupele mici: 10-15 minute;
- b) pentru grupele mijlocii: 15-20 minute;
- c) pentru grupele mari: 20-25 minute;
- d) pentru grupele pregătitoare: 25-30 minute.

(2) Pentru grupele mici se va asigura o singură perioadă de activitate obligatorie.

(3) Pentru grupele mijlocii și mari se vor asigura două perioade de activitate obligatorie, cu o pauză de 15 minute între ele.

(4) Pentru grupele pregătitoare se vor asigura trei perioade de activitate obligatorie, cu o pauză de 15 minute între ele.

ART. 37

Pentru formele de învățământ primar, gimnazial, liceal, profesional, complementar, postliceal și universitar, în scopul prevenirii apariției manifestărilor de oboseală și surmenaj cronic, este necesar ca numărul zilnic de ore de activitate școlară, în orar, să nu depășească următoarele limite:

- a) pentru învățământul primar:
 - clasa I = 3-4 ore pe zi
 - clasele a II-a - a IV-a = 4 ore pe zi;
- b) pentru învățământul gimnazial:
 - clasele a V-a - a VIII-a = 4-5 ore pe zi;
- c) pentru învățământul liceal, profesional și complementar:
 - clasele a IX-a - a XII-a = 5-6 ore pe zi;
- d) pentru învățământul postliceal și universitar:
 - 6 ore pe zi.

ART. 38

Activitatea de scriere nu se va desfășura la clasele I - a II-a la prima oră, deoarece este o activitate oboseitoare.

ART. 39

Orele de educație fizică nu vor fi efectuate în prima oră a turei de după-amiaza și nici în ultima oră de curs (indiferent de tură).

ART. 40

Orele de desen, mai ales de desen tehnic, se vor efectua în perioadele de timp în care elevii beneficiază de iluminatul natural.

ART. 41

Situarea a două ore consecutive ale aceluiași obiect de studiu va fi evitată.

ART. 42

(1) Se va evita planificarea unui număr mai mare de două teze pe săptămână, iar pentru clasele la care sînt prevăzute numai două teze se va planifica o teză pe săptămână.

(2) Tezele și lucrările de control planificate nu vor fi situate în prima și în ultima zi din săptămână școlară și nici în două zile școlare consecutive.

ART. 43

(1) Programul de instruire practică a elevilor din școli și licee va începe după ora 7,30 și nu va depăși ora 19,00.

(2) Durata activității zilnice de instruire practică va fi de 1-3 ore pentru elevii din învățământul gimnazial și de maximum 5-6 ore pentru cei din învățământul liceal și profesional.

(3) Se interzice efectuarea instruirii practice la locurile de muncă cu noxe profesionale sau cu condiții de muncă periculoase ori care reclamează poziții vicioase ale corpului. Se interzice ca elevii sub 16 ani să facă transporturi manuale într-o activitate permanentă, care necesită ridicări de greutate mai mari de 5 kg pentru fete și 10 kg pentru băieți, pe o distanță care nu trebuie să depășească 50 cm, cu o diferență de nivel de cel mult 4 m.

(4) Înălțimea maximă la care elevii pot ridica manual greutatea pe verticală este 0,75 m.

(5) Elevii care își desfășoară activitatea de instruire practică în ateliere școlare sau în întreprinderi vor fi instruiți periodic și ori de câte ori este necesar pentru cunoașterea și respectarea normelor de protecția muncii și vor dispune de echipamentul individual de protecție, conform normativelor în vigoare.

(6) La repartizarea pe meserii și locuri de muncă, în cadrul instruirii practice, se va ține seama de starea de sănătate și de posibilitățile de efort ale elevilor la recomandarea medicului, în conformitate cu criteriile medicale de orientare școlară și profesională.

ART. 44

Regimul de activitate și de odihnă în taberele școlare va fi organizat în funcție de vârstă, sexul, capacitatea fizică și starea de sănătate a elevilor. Se va acorda o atenție sporită în supravegherea elevilor cu deficiențe intelectuale sau senzoriale, în situația cazurilor în aceeași serie a acestora împreună cu elevii normali, educatorii răspunzând nemijlocit de securitatea copiilor cu deficiențe.

ART. 45

Pentru alte norme privind alimentația copiilor și a tinerilor din colectivități se vor respecta și prevederile [ordinelor ministrului sănătății nr. 863/1995](#) și nr. 611/1995, iar pentru cele vizând problemele de igienă mediului în aceste colectivități, și prevederile [Ordinului ministrului sănătății nr. 981/1994](#).
